

Műanyag a cipőiparban

Mintegy 30 neves külföldi szakember részvételével háromnapos nemzetközi szimpozion kezdődött szerdán Martfűn, a gumi- és műanyagtalpalk gyártásával kapcsolatos problémák megvitatására.

A Tisza Cipőgyárban az utóbbi másfél évtizedben több gumi- és műanyagtalp receptúráját dolgozták ki. Az ország cipőiparát ugyanis a Tisza Cipőgyár műhelyei látják el gumi- és műanyagtalppal.

Az építőipar gépesítése

Kétszáz szakember részvételével kezdte meg munkáját szerdán Pécsen, a Tudomány és Technika Házában a 3. országos építőipari gépeszeti konferencia. A tapasztalatok kicserélésére és a fejlesztési lehetőségek megvitatására összehívott kénapi konferencián szerdán az előadók rámutattak, hogy a központosított betonvárák az idén 1,4 millió köbméter betont készítenek, de 1975-ig 1,8 millió köbméterre kell emelni évi termelésüket. A gyárak teljesítőképességét megnyírási szempontból az előadók kielégítőnek mondták, az előkészítés és a minőség szempontjából azonban sok kifogást emeltek. Helyeselték azt a kezdeményezést, hogy az ÉVM műszaki fejlesztési főosztálya, az Építéstudományi Intézet közreműködésével megvizsgálja, melyik az az ideális betonvártípus, amely maximálisan megfelel a hazai követelményeknek, s ugyanakkor a KGST vonatkozásban exportképes is.

1970-ben — mint a továbbiakban hangsúlyozták — az összes lakások 13 százaléka készül paneles módszerrel, a negyedik ötéves terv utolsó évéig azonban ez az arány 40 százalékra változik. Az igények növekedése megköveteli az építőipar termelékenységének javítását, ehhez pedig elengedhetetlen a gépesítés és az automatizálás fokozása.

A következő öt évben előreláthatólag 7,5 milliárd forint értékű gépet kap az építőipar, s ennek 60 százalékát a KGST-országokból importáljuk. Ez a nagyszegű beruházás csak úgy hozhatja meg a várt eredményt, ha ágazati szinten létrehozunk egy olyan szervezetet, amely országos viszonylatban koordinálja az építőipar gépesítését.

Thóth Béla felvétele

UBORKAÓRIÁSOK. Hatezer négyzetméter területen nevelnek óriási hajtított uborkákat a szentesi Árpád Termelőszövetkezetben. Némelyik primór súlya meghaladja az egy kilót, hosszúsága pedig a fél métert

Tudományos emlékülés

Közösen rendezett tegnap Szegeden tudományos emlékülést felszabadulásunk jubileumának tiszteletére a Csongrád megyei tanács vb művelődésügyi osztálya, a megyei és a városi népfőbizottság, a TIT történelmi szakosztálya, a megyei helytörténeti bizottság és a fegyveres erők klubja.

A társadalomtudományi szekció ülését a Bartók Béla Művelődési Központban Szántó Imre egyetemi tanár, a megyei helytörténeti bizottság elnöke nyitotta meg. Ezt követően Ságvári Agnes kandidátus, a

Fővárosi Levéltár igazgatója tartott előadást az új magyar államiség kialakulásáról. Korreferensei Szabó Ferenc, a Békés megyei Levéltár igazgatója („A földreform fő vonásai és következményei Csongrád megyében”) és Oltvai Ferenc, a Csongrád megyei 1-es számú Levéltár igazgatója („A szegedi földreformtól a községek alakulásáig”) voltak.

A hádtudományi szekció ülésén, a fegyveres erők klubjában, Kajdi Ferenc, helyőrségparancsnok-helyettes mondott bevezetőt. Ő-

vedi Ignác alezredes, a Zrínyi Miklós Katonai Akadémia tanszékvezető tanára Magyarország felszabadításáról beszélt. Itt is két korreferátum hangzott el: Szakter Gyula, a fegyveres erők klubjának parancsnoka 1944 szeptemberétől decemberéig elemmezte Csongrád megye helyzetét a napilapok tükrében, Fenyvesi István tanszékvezető főiskolai docens A helyi felszabadulástörténet kutatásának lehetőségei szovjet forrásokban című korreferátumát pedig Orgovány Zoltán főiskolai adjunktus olvasta fel.

Kiállítások, ünnepségek

Leninről A centenáriumi további szegedi programja

A centenáriumi ünnepek szegedi programja a következő. Április 19-én, vasárnap délelőtt 10 órakor a Hazafias Népfőbizottság Vörösmarty ucai tanácstermében Lenin élete és munkássága a bélyegeken címmel rendeznek centenáriumi bélyegkiállítást a városi népfőbizottság, valamint a városi bélyeggyűjtő körök. Ünnepi beszédet Fülöp János, az MSZBT városi titkára mond. Április 21-én délután 4 órakor a Szegedi Nemzeti

Színházban rendez Lenin-díszünnepséget az MSZBT Csongrád megyei és városi bizottsága, a megyei és városi tanács vb, valamint az MSZBT megyei elnöksége. Ünnepi beszédet dr. Antalffy György egyetemi tanár, a megyei párt-végrehajtóbizottság tagja mond. Ugyanezen a napon este 6 órai kezdettel kamarakiállítás nyílik Leninről a Móra Ferenc múzeum kupolacsarnokában, s érkezik Szegedre a Moszkvától Berlinig haladó nemzetközi ifjúsági motor-

kerékpáros menet második szakasza. A Győzelem Zászlaját motorkerékpáros fiatalok, veteránok és újságírók kíséretében vizsik Berlinbe, s hét szocialista ország motorosait, a Széchenyi téren a szegedi fiatalok köszöntik.

Másnap, április 22-én délután 4 órakor koszorúzási ünnepség lesz a Lenin-szobornál, este 7 órakor pedig a Szabadság filmszínházban mutatják be a Vlagyimir Iljics Lenin című filmet.

Nemzedékek egy fedél alatt

Jó történettel kezdeni egy írást — szinte mindig fél siker. Szórakoztatóbb az olvasóknak megtörtént, érdekes eseteket olvasni, mint mások gondolatmenetébe illeszkedni.

De nem könnyű mindenre jellemző történetet találni. Tessék csak megpróbálni a különben nagyon is ismert nagyszülő—szülő—unoka kapcsolat témakörében.

— Anyuka hozzánk költözhetne. Elférünk a lakásban, legalább nem tetszik egyedül lenni. És az igazat megvallva: Józsiának is jó lenne egy gondos nagymama — így a férj, az édesanyjának.

— Anyuka hozzánk költözhetne. Csak elférnének valahogy. És ha eladja a házát, autót vehetnének, milyen „klassz” lenne. Majd csak kibírnánk, hogy Józsikát elrontja — így hangzik a feleségnek szóló agitáció.

És az anyuka hozzájuk költözött. A kocsi megvan. De nehezen férnek el. És

Józsikát a nagymama imádkozni tanítja, és megjegyzéseket tesz.

Családi botrány. Veszekeések napirenden. A férj iszákos lesz az asszonyka idegnyugtatót szed, a nagymama az öngyilkosság gondolatával foglalkozik. A kamasz Józsiika kibírhatatlan magaviseletű az iskolában és csavarog.

A dráma addig tart, míg a szereplők egyike végleg el nem hagyja a színteret, esetleg az élet színterét.

Ellenpélda: a nagymama évek óta fekvő beteg. Ápolják, nappal ápolónő van vele, majd a munkából hazatérő lánya látja el. A két unokát nem kell napközibe adni, a nagymama segít a lecke-készítésben is. Nagymama nem ideges, nagymama mindig ráér beszélgetni.

Nagymama sosem kiabál, mégis féken tartja a gyerekeket, okos szeretetével. Azok elsősorban nagyira hallgatnak, s inkább hozzátartoznak, mint az olvasásba, „süketsége” menekülő apjukhoz, vagy folyton kapkodó, ideges, kiabáló anyjukhoz.

Ellenpélda? Nagymamát bántja, hogy miatta annyit dolgozik a lánya, s olyan szótlan, mogorva lett a veje. Tudja, nélküle itt egyszerűbb lenne minden. A lányát pedig az bántja, hogy idős, beteg és szeretett édesanyjához nem tud eléggé alkalmazkodni, nem tudja szeretetét jobban kimutatni. Egyszerűen — mert agyonhajszolt.

Három a magyar igazság? Még egy történet, monológban.

— Kétszobás lakásunk van. Egyetlen gyereke vagyok anyámnak, özvegyen nevelt fel, tudtam hát, hogy csak rám számíthatott. Anyagi gondokat nem okoz, hogy velünk él, nem szól bele dolgainkba, gyermeknevelésben egyetértetek a feleségemmel. Az már szinte giccsessé teszi a történetet, ha elmondom, hogy árva lány volt a feleségem, állami gondozotként végezte az

egyetemet is, velem egy évfolyamon. Nagy szerelem volt és kölcsönös megbecsülés — és az első lány volt Aranka, akit anyám is kezdetül fogva szeretett.

— Ha most itt pontot tethetnénk! De nem teljes még a történet árnyalása, Arankával nem lehet anyáskodni, nincs hozzászokva, míg ellenben én... Aranka önálló, határozott lény, aki mindig magára volt utalva, én pedig még a mikrobiológia kollokvium anyagát is megbeszéltem anyuskával. Ma is kikérdez mindenről. S ha már egyszer elmondom, nem kezdem újra a feleségemnek is — elmaradnak, leszűkülnek a beszélgetések, valahogy így fogható meg kezdődő elhidegedésünk oka.

Nincs kimondható, megfogalmazható baj. Még nincs. Valami mégsem jó így.

Egyre több az idős ember. Közismert, hogy az életkor meghosszabbodik, de a társadalom azért is öregszik, mert kevés a gyerek, szűkül a nyomunkba lépők tábora. Gazdaságilag is gond: hiányzik a munkáskéz és rosszabbodik az eltartók-eltartottak aránya.

De se pénz, se automaták nem tudják biztosítani, hogy ne legyenek magányosok a munkából kidőlt öregjeink. S magányosok lehetnek akkor is, szeretetben leszűkülők, ha egy fedél — sokszor haj de kis fedél! — alatt élnek is családjukkal.

P. Szőke Mária

Új szénbánya

Szerdán megkezdtek a termelést Borsod megye új bányáüzemében, a Feketevízgyi 1. akna első frontfejtésén. A mintegy 300 millió forintos költséggel kialakított új bányát egy nagy kiterjedésű szénmezőközpontjába telepítették. A felméré-

Ki figyeljen oda?

A ki azt állítja, hogy kedvét leli benne, ha megbírálják, hibáit a szemébe mondják, arról méltán feltételezhető, hogy valótlant állít. Végére is, hasonlítana ez az állítás annak a betegnek a kedvteléséhez, aki kijelentené, örömet leli a műtétben.

Más kérdés természetesen, hogy a műtét gyógyít, kóvetkezőképp: adott esetben elkerülhetetlen. A bírálót is gyógyít, sőt, preventív hatású lehet — elkerülhetetlenségéről azonban, finoman szólva, megoszlanak a vélemények. Elvben természetesen senki nem vitatja ezt a gyógyhatást, sőt, értekezleti felszólalók nem ritkán hozakodnak elő az imént kérdőjelezett állítással, amely szerint köszönik szépen a bírálót, s örülnek, hogy ilyen nyíltan... egyszóval: az elvi formulázásnak ezt a módját túltöntül ismerjük, semminthogy idézve ismételni kellene.

A köznapis valóságban, úgy tűnik, nem mindig fogadja a bíráló szót ilyen felhőtlen örömmel. A sok éves gyakorlat kialakította a bíráló visszaverésének árnyaltan sokrétű módszertanát, amely a kritika látszatát elfogadásától a kritizáló minden látszatot mellőző elbocsátásáig terjed. Ne vesztegessünk szót ezúttal a visszautasításnak azokra az egyértelmű módszerekre, amikor a bírálót támadás, megtorlás követi. Ez világos helyzet — legalábbis aligha szorul okfejtő elemzésre —, még akkor is, ha társadalmi veszélyessége vitán felül áll. Szerencsére azonban, arányait tekintve, nem ez az általános, tömeges visszautasítási módszer.

Sokkal veszélyesebb — mert tömegesebb — az a változat, amikor a kritikát sűrű, tömör csend követi, a bíráló észrevételekre — legalábbis látszólag nem figyel oda senki. A pusztába kiáltott szó esete ez, ami elsősorban azért veszélyes, mert utána aligha támad kedve másnak is szót kiáltani a pusztába. Pontosabban: az elhallgatás, a visszhangtalan bíráló társadalmi következményei nemcsak abban összegezhetőek, hogy az éppen kritizált hiba marad a régióban, hanem abban is, hogy mindez mementóként, kézfelfogható bizonyítékként igazolja azokat, akik a „ne szólj szám” társadalomellenes elvét követik.

A kérdések-kérdése azonban ebből következők, s így hangzik: ki illetékes a válasza, kinek kellene nemcsak hallania, de a szó cselekvésvonlatú értelmében meghallgatnia a bírálót?

Könnyű lenne válaszként egyszerűen a társadalmi ranglétra fokozatait felsorolni, s azt mondani: a bíráló tárgyában illetékes felelősségű és hatáskörű vezetőre tartozik az észrevételek összegezése, a hibák kijavítása. Az élet bonyolultabbban rendez: a szociológiai valóság korántsem követi a hivatali ranglétra bírálófogadási fokozatait. Így van ez elsősorban azért, mert aki a bíráló szót kimondja, attól nem várható, hogy előbb gondos kutatással felderítse kit illet ez a szó. Olykor nyilvánvaló ki a címzett, máskor azonban annak a kritikának is van funkciója, amely csak jelzi a hibát, s az illetékesre tartozik, hogy magára vonatkoztassa és okuljon belőle. Illetékese válogatja persze, de hát mi tagadás, ilyenkor jobbra nincs tömeges jelentkezés, a kritika tehát „címzett ismeretlen” jelzéssel átlényegül pusztába kiáltott szóvá.

Ha mármost a megoldást, a kritika elfogadásának intézményesített lehetőségeit keressük, a rábeszélés itt aligha vezethet célhoz. Más szóval: nehéz hinni abban, hogy a bíráló általános — tehát másra tartozó — hasznának elismerése mellett, tömegessé tehető, hogy minden illetékes önmagára is ilyen világos egyértelműséggel vonatkoztassa ezt a hasznosítást. Ebben, tehát a kritika elfogadásának gondolatkörében is jól szemléltet a már említett orvosi példa. Ha a gyógykezelés kellemetlenségeinek vállalására csupán az egészségvédelmi rábeszélés készítené, nem pedig elsősorban az elemi érdek, a gyógyulás kényszere, akkor alighanem csakhamar munkanélkülivé válnának az orvosok. Eppen így: ha a nyilvánvaló morális tényezőkön túl, a bírált hiba kijavításával összefüggő érdek válik dominánsá, akkor esetleg a szemünkbe mondott hiba szubjektív kényelmetlensége is inkább a háttérbe szorul.

I nnen pedig egyenes logikai út vezet ahhoz a feltevéshez, hogy a gazdaságirányítási reform, amely átrajzolta a korábbi érdektérképet — az egyéni és a társadalmi érdek közé iktatva a csoportérdekeltséget —, a bíráló fogadtatásának társadalmi szférájában is változásokat hozhat. Arra gondolunk, hogy idővel kétségkívül teret kell hódítania a felismerésnek: a vállalatnál elhangzott, hibát bíráló szó, bármily szinten mondták ki, a közös érdeket, a nyereséget érinti. Nem túlzás bizni benne, hogy hovatovább anyagiakban is érzékelhető fényűzésessé válik személyes érzékenységből, sértődésből nem odafigyelni a hibát megelőző vagy a hiba súlyosabb következményeit elhárító észrevételekre!

Tábori András

Tanüzemek

A Magyar Közlöny legutóbbi számában megjelent a mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter rendelete a mező-, erdőgazdasági és élelmiszeripari szakmunkásképzésről. A rendelet a szakmunkástanulótörvény munkaügyi miniszteri végrehajtási rendeletének kielégítése-

ként az élelmiszergazdaság szakmunkás-képésének speciális követelményeiről intézkedik. Ez ugyanis, az ágazat jellegénél fogva némileg eltér az általános szakmunkásképzéstől, egyebek között például a gyakorlati oktatás tekintetében.

A mezőgazdaságban nincsenek olyan nagyüzemek, melyekben saját maguk számára tömegesen képezik ki a szakmunkásokat, ezért a szakma gyakorlati elsajátítására tanüzemeket létesítenek. Ezek állami támogatással működnek majd a mezőgazdasági nagyüzemekben, erdő- és fafeldolgozó gazdaságokban és a téesszekben. Az iskola és a tanüzem együttműködését hosszú időre szóló szerződés szabályozza majd.

CSÜTÖRTÖK, 1970. ÁPRILIS 16.

DÉLMAGYARORSZÁG 3